

EDITORIAL

Haw-ang ang asta ni Duterte batok sa VFA

Gisubli na usab ni Pres. Rodrigo Duterte ang iyang pagbagulbol sa gubyerno sa US. Niining bag-o, gianunsyo niya nga iduso ang pagbasura sa Visiting Forces Agreement (VFA). Pagahimuon daw niya kini sulod sa usa ka bulan, kung dili sulbaron sa US ang *visa* o papeles sa lunod-patay niyang tigpalakpak, kasamtangang senador nga Ronald "Bato" dela Rosa.

Wala daw siya nagtiawtiaw, matud Duterte. Apan, kung tan-awon ang mga panghitabo luyo niini, lakip na ang kanhi na niyang mga padungog-dungog sa US, makita nga dili seryoso si Duterte. Haw-ang ang iyang pag-asta nga ibasura ang VFA. Nagapostura siya dili alang sa tinguhang iasdang ang nasudnong kagawasan sa Pilipinas, kundili para sa makikaugalingong interes sa pulitika.

Ang maong pagpostura ni Duterte dili layo sa pag-asta ni Marcos nga makinasudnon niadtong dekada 1970 ug pagpanghulga nga ibasura ang Military Bases Agreement. Ka-

sabutan kini niadtong 1946 nga naghatag sa militar sa US og pribi-lehiyo nga magbase sa kapin 50,000 ektarya sa Clark, Subic ug daghan pang lugar. Apan ang asta ni Marcos kanhi misangpot lamang sa paghinangyoay alang sa mas dakung bayad sa abang sa US ug pagpangayo og mas dakung ayudang militar isip pagsuporta sa iyang balaod militar.

Sa estilong-Marcos, gigamit ni Duterte nga pangdekorasyon ang hisgutanan sa nasudnong kaugalingnan aron tabunan ang iyang makikaugalingong interes. Una, ka-

"Haw-ang..." sundi sa panid 2

5 ka sundalo patay sa armadong aksyon sa BHB

LIMA KA SUNDALO ang nakalas sa aksyong militar nga gilunsad sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Mindoro niadtong Enero 26. Giatake sa BHB ang pwersa sa 4th IB sa Sityo Kianay, Barangay Naibuan, San Jose, Occidental Mindoro.

Matud kang Ka Madaay Gasic, tigpamaba sa BHB-Mindoro, tubag ang maong armadong aksyon sa nagkagrabeng nakapokus nga operasyong militar sa Timog Mindoro. Nagsugod ang pagpangatake sa militar niadtong Enero 11 sa Bulalacao, Oriental Mindoro ug sa mga lungsod sa Magsaysay ug San Jose sa Occidental Mindoro.

Tubag usab ang opensiba sa Retooled Community Support Program Operations nga gigamit sa AFP aron ilaron ug hadlukon ang mga katawhan sa Mindoro. **AB**

"Haw-ang...", gikan sa panid 1

sumpay sa pag-asta niya nga "moadapig na sa China ug Russia," ginagamit niya ang astang kontra-VFA aron iduso ang US nga maghatag og mas daghan ug bag-ong mga armas, helikopter, bomba, ug uban pang kahimanan alang sa brutal nga gye-
ra sa pagpanumpo sa AFP batok sa masang Pilipino ug sa mini nga "gyera kontra-droga." Pwede niyang makuha ang suporta sa mga maka-US nga upisyal sa AFP pinaagi niini. Ikaduha, ginagamit niya kining braha aron padak-on ang iyang impluwensya ug isalikway ang pagpamig-ot kaniya ng pipila ka grupo sa US nga nagakontra kaniya kaabag ang mga kalaban niya sa pulitika.

Kung adunay bisan gamay nga pagkamakinasudnon si Duterte, dugay na unta niyang gibasura ang VFA ug gipalayas ang mga sundalong Amerikano ug mga pasilidad militar nila sa Pilipinas. Nagpabutabuta si Duterte sa ginahimo sa mga Amerikano sa Fort Magsaysay,

Clark, Subic, Villamor Air Base, Mactan Air Base, Lumbia Airport, Camp Ranao, Camp Bautista, Carlito Cunanan Naval Station, Camp Navarro ug uban pang lugar. Ang mga kampo maoy sentro sa ilang interbensyon. Dinhi sila nagaespiya, nagapalupad og mga drone, nagabansay og mga sundalong Pilipino alang sa ilang interbensyon sa mga pangsulod nga hisgutanan sa Pilipinas sa takuban sa "kontra-terorismo."

Para sa katawhang Pilipino nga nagapangandoy og tinuod nga kagawasan gikan sa neokolonyal nga paghari sa US, mosangpot lamang sa wala ang asta karon ni Duterte kontra sa VFA. Paglabay sa panahon, malubong lang kini sa limot sama sa deklarasyon niya kanhi nga undangon na ang Balikatan "war exercises" ug pagatapuson ang EDCA.

Syempre, ang aktwal nga resulta sa astang kontra-VFA ni Duterte depende kung paunsa niya dulaon ang maong braha. Mamahimo kining

mosangpot sa simpleng "pagrebyu," bag-ong negosasyon o bag-ong kasabutan, o paghatag sa US og simpleng ganti kang Duterte (sama sa ginapangayo niyang visa alang kang Bato). Apan adunay risgo kining mosumbalik kaniya ilabina kung dili gilayon mokubit ang US, mapasobra ang iyang pag-asta nga magpakusog sa determinasyon sa pipila ka upisyal sa AFP, kakunsabo sa mga pwersang pangseguridad sa US ug lokal nga oposisyon, nga sipaon siya sa poder. Unsa paman, sa pinakabatakan, wala ginausab o mausab sa pag-asta ni Duterte ang dominasyon sa US sa pulitika sa nasud.

Dugay na nga ginasinggit sa katawhang Pilipino ang pagbasura sa VFA, ug uban pang dili patas nga tratadong militar tali sa US ug Pilipinas. Lakip dinhi ang Mutual Defense Treaty sa 1951 ug ang Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA) sa 2014.

Kining tanan nga mga kasabutan nagahatag og gahum ug katungod sa militar sa US sa Pilipinas ug pulos miyatak sa kaugalingnan sa Pilipinas. Dakung laparo ang maong mga kasabutan sa nasudnong isntegridad sa mga Pilipino.

Ilalum sa VFA, sa partikular, gawasnon ang pagsulod-gawas sa mga sundalong Amerikano sa nasud. Dili man lang pwedeng inspeksyunon ang ilang sakyanan kung nagadala og mga himang nukleyar aron ipatuman ang probisyon sa konstitusyon sa Pilipinas. Ginahatagan gilayon sa gubyrong US og proteksyon ang mga sundalong Amerikano nga nakamugna og krimen ug, kung dili tungod sa protesta, ginapalusot sa ilang tulubagon.

Ang maong mga kasabutan, lakip na ang paghari sa mga langyawng kapitalista ug bangko sa ekonomiya sa nasud, ang pinakataaw nga timailhan sa neokolonyal nga pagpangdaugdaug sa nasud Pilipinas. Ang langyawng pag-

"Haw-ang...", sundi sa panid 3

 <p>Bolyum LI Ihap 3 Pebrero 7, 2020</p> <p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang <i>Ang Bayan</i> og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaahwag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p> <p> instagram.com/progressiveviews</p> <p> @prwc_info</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-align: center;">Unod</h2> <p>Editorial: Haw-ang ang asta ni Duterte batok sa VFA 1</p> <p>Armadong aksyon sa BHB-Mindoro 1</p> <p>Pasidunggan ug ikinabuhi ang FQS 3</p> <p>Pagpangawakaw sa FSMR 3</p> <p>Atake sa mga drayber sa Angkas, habal 5</p> <p>Trapik sa Pilipinas 5</p> <p>Makigbisog, mamumuo 6</p> <p>Largadong FMO sa Southern Tagalog 8</p> <p>Hustisya para kang Randy Malayo 8</p> <p>19 ka mag-uuma, iligal nga giaresto 9</p> <p>Sangtwaryo, giatake sa mga paramilitar 9</p> <p>Ika-33 nga tuig sa Mendiola Massacre 11</p> <p>Proyektong Aerotropolis, paantus 10</p> <p>Pondong paniktik sa DICT, gikundena 10</p>
<p style="text-align: center;">Ang <i>Ang Bayan</i> ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

Lain-laing dagway sa pagpangawkaw sa FSMR

Kapin tulo ka tuig na ang mga kampanyang pagpanumpo sa Armed Forces of the Philippines (AFP) sa Far South Mindanao Region (FSMR). Naglunsad kini og sustenido ug nagkagrabeng mga operasyong militar sa mga prubinsya sa rehiyon aron panalipdan ang interbensyon ug pagpangawkaw sa mga multinasyunal ug lokal nga kumpanya sa agribisnes ug mina.

Sa takuban sa Community Support Program, gikubkob sa militar ang agrikultural nga mga komunidad ug mga kalasangan aron ipapaspas ang pagpangawkaw sa yuta. Ginahadlok ug ginapig-ot ang mga mag-uuma, ilabina ang mga kabus, aron sumpuon ang ilang pagsukol. Ang nagadumili nga maghatag sa ilang kayutaan ginaakusahang mga terorista ug ginaharas.

Pagpangawkaw sa mga kumpanya sa agribisnes

Agresibong ginapalapad sa mga kumpanya sa agribisnes ang mga plantasyon sa pinaagi sa lain-laing porma sa pagpangilog sa lupa ug mga iskema sa pagtanom sa mga produktong pang-eksport. Kadungnan niini, midagsa usab ang mga kumpanya sa mina.

Nagapatuman ang mga kumpan-

ya sa agribisnes sa mapahimuslanong mga iskema sama sa sistemang *leasehold* ug *growership* aron mapalapad ang nagkadaiyang plantasyon. Ilalum sa sistemang *leasehold*, ginaabangan sa kumpanya ang mga yutang pribado o publiko aron himuong plantasyon, kasagaran sa pina-kaubos nga presyo. Ang *growership* usab mao ang sistema kung asa nagapatanom ang kumpanya sa mga pribadong indibidwal. Tubag sa kapitalista ang tanang gasto apan obligadong ibaligya sa kumpanya ang produkto sa presyo nga dikta niini. Sa kaso sa Dole Philippines Inc. (Dolefil), lokal nga subsidyaryo sa multinasyunal nga Dole Food Company nga nakabase sa US, gibanabana nga milapad hangtud 70,000 ka ektarya ang langkob sa maong operasyon tungod sa pagpatuman sa maong mga iskema. Bisan og aduna lay 9,364 ka ektaryang baseng plantasyon ang ginamantane sa kumpanya.

Sukad 2014, walay-puas ang mga operasyong kombal sa Task Force Central sa 6th ID sa Sultan

"FSMR...", sundi sa panid 4

"Haw-ang...", gikan sa panid 2

sakmit sa ekonomiya ug militar, ug ang pakigkunsabo sa pipila ka traydor sa langyawng mga imperyalista ang nag-unang hinungdan kung nganong nagpabilin kining atrasado ug nagkalisud ang mga Pilipino, samtang labaw nga naadunahan ang mga oligarko, agalong yutaan ug dagkung korap nga burukrata.

Angayan nga palanugon sa katawhang Pilipino ang ilang singgit aron ibasura ang VFA ug tanang dili patas nga tratadong militar. Kinahanglang magkahiusa ang tanang nagamahal sa kaugalingnan ug singilon ang rehimeng Duterte sa pagluib niini sa kagawasan sa Pilipinas.

AB

Pasidunggan ug ikinabuhi ang diwa sa FQS—JMS

Sa ika-50 nga anibersaryo sa First Quarter Storm (FQS), gidumdum sa lain-laing organisasyon ang kamahinungdanon niini sa kasaysayan sa rebolusyonaryong kalihukan. Gikan Enero 26, gilunsad ang serye sa mga aktibidad sa pagpasiugda sa FQS Movement. Matud kang Prop. Jose Maria Sison, bantugan ug haum sa panahon ang tahas nga dumdumon ang FQS sa 1970 ug sundugon ang mga aktibista nga mosalmot sa maong pagsulbong pinaagi sa mga mobilisasyon, diskusyon ug uban pang panagtapok.

Gihimugso sa FQS ang daghang kabatan-onang aktibista ug grupo sa mga kabatan-onan. Nahimong yawe kini sa paghigmata, pag-organisa ug pagpalihok sa mga kabatan-onan. Gipabuswak nila ang pagpasdang sa nasudnon-demokratikong kalihukan ug nanguna sa gimbuhatong masa sa han-ay sa mga mamumu, mag-uuma, katutubo, kabatan-onan, kababayan-an ug mga prupesyunal. Gipakusog usab nila ang han-ay sa Partido Komunista ng

Pilipinas.

Sa paambit ni Sison, paspas nga midaghan ang mga myembro sa Partido, Bagong Hukbong Bayan ug uban pang pangmasang organisasyon isip resulta sa FQS. Sa dihang gideklara ang balaod militar niadtong Setyembre 21, 1972, dakung ihap sa mga aktibista ang tago nga milihok ug misalmot sa pagsukol sa pasistang rehimen.

Gawas sa diskusyon, nagtigum

"Pasidunggan...", sundi sa panid 4

"FSMR...", gikan sa panid 3

Kudarat aron hatagag dalan ang ekspansyon sa mga plantasyon. Sa unang tuig sa kaguliyang niini, mi-kaylap sa kapin pito ka beses (gikan sa 220 ektarya hangtud sa 1,574) ang mga plantasyon sa saging sa mga multinasyunal pa lang. Milapad pa kini og 70% (hangtud sa 2,677 ka ektarya) sa misunod nga tulo ka tuig. Lakip sa nakapahimulos niini ang Dolefil ug Sumifru Philippines Corporation (lokal nga subsidaryo usab sa multinasyunal nga Sumitomo Corp. nga nakabase sa Japan).

Malukpanon usab nga gipahisakop sa Nestlé Philippines ang mga yutang agrikultural sa mga konsesyon alang sa pagpangtanom og kapeng pang-eksport. Kontrolado niini ang mayorya sa produksyon sa kape sa tibuok Sultan Kudarat, nga ikaduhang pinakadakung prubinsyang nagaprodyus og kape sa tibuok nasud. Dugang pa niini, kapin-kun-kulang sa 12,000 ektarya sa mga plantasyon sa kape usab ang kontrolado sa M&S Company ug Silvicultural Industries Inc., mga kumpanya nga gipanagiyahan sa pamilyang Consunji.

Nahimong paspas usab ang paglapad sa mga plantasyon sa *rubber* (goma) ug *oil palm* sa rehiyon sa nangaging dekada. Milapad ang kinatibuk-ang erya sa mga plantasyon sa *rubber* gikan sa 31,235 ektarya niadtong 2009 hangtud sa 63,500 niadtong 2018. Gibanabana nga 91% niini o 58,000 ka ektarya ang makita sa North Cotabato.

Sa pikas bahin, milapad usab gikan 14,609 ka ektarya niadtong 2010 hangtud 20,500 niadtong 2018 ang kinatibuk-ang erya sa mga plantasyon sa *oil palm*. Katunga niini o 10,105 ka ektarya ang nahimutang sa Sultan Kudarat.

Lakip sa mga pinakaapektadong lugar sa rehiyon ang Barangay Ned sa Lake Sebu, South Cotabato. Ang barangay ug mga kasikbit niini ang target sa pagpalapad sa mga multinasyunal nga plantasyon. Ginaila sa reaksyunaryong lokal nga guberno ang lugar isip pinakahaum nga sonang pang-agribisnes sa prubinsya. Ang Ned ang pinakalapad nga barangay sa tibuok nasud nga nagalangkob sa 41,200 ka ektaryang kayutaan. Kabahin kini sa yutang kabilin sa mga Lumad nga T'boli, Tiruray, Ubo ug Manobo.

Interbensyon ng mina

Sa rehiyon, ang mga reserbang mineral sama sa bulawan, *copper* ug *iron* makita sa mga prubinsya sa North Cotabato (Pigcawayan ug Magpet), Sultan Kudarat (Kalaman-sig, Palimbang, Bagumbayan ug Columbia), South Cotabato (Tampakan, Lake Sebu ug T'boli) ug Sarangani Province (Maitum, Kiamba, Maasim ug Glan).

Kapin 30 ka multinasyunal ug lokal nga kumpanya ang kasamtangang nag-opereyt o kaha nag-angdam sa aplikasyon alang sa malukpanong pagmina sa nahisgutang mga lugar. Mikabat na sa 224,103 ka ek-

tarya ang eryang langkob sa operasyon sa maong mga kumpanya.

Napulo sa maong mga kumpanyang ang gitanyagan na og mga kontrata aron mag-opereyt sa 63,559 ka ektaryang kayutaan sa rehiyon. Ingonman, ang Sagittarius Mines Inc. lang ang gihatagan sa reaksyunaryong guberno og Financial and Technical Assistance Agreement alang sa 28,539 ka ektaryang konsesyon niini sa Tampakan. (*Basaha ang kalambigit nga artikulo sa Ang Bayan, Oktubre 7, 2019*). Upat ka kumpanya usab ang adunay Mineral Production Sharing Agreement (MPSA) alang sa lima ka konsesyon nga adunay kinatibuk-ang gilapdon nga 17,439 ektarya. Gitugutan usab sa reaksyunaryong estado ang eksplorasyon sa upat ka kumpanya sa 17,579 ka ektaryang.

Gawas sa mga nahisgutan, aduna pay giprosesong 27 ka aplikasyon sa mina nga molangkob sa 160,544 ka ektarya. Gilangkuban kini sa upat ka mga aplikasyon alang sa MPSA nga milangkob sa 10,323 ka ektarya, ug 23 ka aplikasyon alang sa *exploration permit* nga nagalangkob sa 150,221 ka ektarya.

Kaylap usab ang pagpangilog sa mga langyawng kumpanya sa operasyon sa mina sa rehiyon. Sa kabukiran sa Daguma, Sultan Kudarat, walay pagtagad nga giilog sa General Resources Co., Ltd. (GRCO), usa ka kumpanyang Korean, ang minahan sa mga gagmayng minero. Kasamtangang nag-opereyt ang sub-

"FSMR...", sundi sa panid 5

"Pasidunggan...", gikan sa panid 3

usab ang mga beterano ug bag-ong mga aktibista sa Mendiola niadtong Enero 30 aron dumdumon ang ika-50 nga kasumaran sa "Battle of Mendiola." Usa kini ka kalihukan sa 10,000 ka kabatan-onang estudyante batok sa pasismo sa diktaduryang US-Marcos. Isip tubag sa ilang rali, giharas sa Metrocom ang libonan ka aktibista. Gitubag usab kini sa mas daku pang protesta sa mga estudyante ug mamumuo sa Malacañang.

Nagduyog sa aktibidad ang mga

edaran ug batan-ong aktibista. Alang kanila, ang mismong hinungdan sa FQS nagapadayon ug mas grabe pa ilalum sa rehimeng Duterte. Matud kang Prof. Judy Taguiwalo, aktibista ug usa sa mga misalmot sa FQS, tin-aw nga pananglitan niini ang Executive Order 70 nga nakadisensyo aron pig-uton ang katungod sa katawhan.

Naglunsad usab og programa sa Bantayog ng mga Bayani sa Quezon City niadtong Enero 26. Gipasidunggan ang tanang kabatan-onan ug sektor nga nanguna sa kalihukan

sa katawhan batok sa diktaduryang Marcos. Giila usab ang pakigbisog sa kasamtangan henerasyon alang sa tinuod nga demokrasya ug kagawasan, ug gipadayag ang pagsuporta sa pagpadayon sa panaghisgot pangkalinaw tali sa NDFP ug GRP ug panawagan nga buhian ang mga bilanggong pulitikal.

Misalmot dinhi ang mga par-yente sa mga martir ug bayani niadtong balaod militar nga silang Rizalina Ilagan, Emmanuel Lacaba, Antonio Zumel, Ma. Lorena Barros ug Edgar Jopson. AB

Atake sa panginabuhian sa mga drayber sa Angkas ug habal-habal

Tungod sa kawad-on sa maayo nga sistema sa pangpublikong transportasyon sa tibuok nasud, daghang komyuter ang natukmod nga modayeg sa serbisyo sa mga drayber sa mga motorsiklong *taxi* sa kasyudaran ug habal-habal sa kabanikanhan. Imbis nga palambuon ang nagadunot na nga sistema sa transportasyon, giuna sa rehimeng Duterte ang pag-atake sa panginabuhian sa mga drayber nga gusto lamang magtrabaho ug motabang sa mga komyuter. Pamatuod kini sa lunod-patay nga kontra-katawhang rehimen ug kawalay pagtagad sa kaayuhan sa kadaghanan.

Atake sa mga drayber sa Angkas

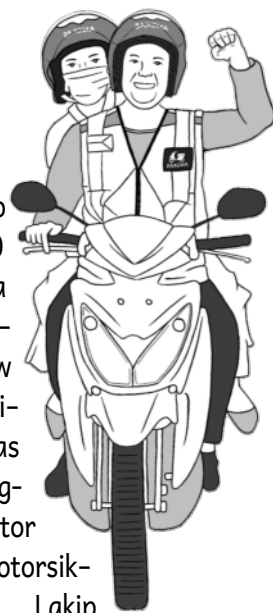
Kalbaryo ang nasinati sa mga komyuter tungod sa grabeng trapik ug dunot nga sistema sa pangpublikong transportasyon. Aron makalikay sa trapik, daghan sa Metro Manila ug Metro Cebu ang nagasalig sa serbisyo sa Angkas, usa ka kumpanyang naga-opereyt sa mga motorsiklong *taxi*. Ginadayeg kini sa mga komyuter tungod kay mas dali kining makamaniobra ug makalusot sa piot nga mga kalsada. Dakung tabang kini alang sa mga komyuter tungod kay makatipid sila sa oras ug pamasaha.

Niadlong Disyembre 2016 lamang gitukod ang Angkas ug paspas nga mi-

kaylap ang operasyon niini atol sa labaw pang paggrabe sa problema sa trapik. Tungod sa kawad-on sa sarang ug disenteng oportunidad sa trabaho, daghan ang naengganyo nga magtrabaho sa kumpanya ilabina nga relatibong daku ang ginakita sa mga pul-taym nga drayber niini (umaabot ₱1,500 matag adlaw). Niadtong Disyembre 2019 mokabat na sa 27,000 ang kinatibuk-ang ihap sa mga drayber sa kumpanya.

Imbis nga suportahan sa rehimen ang mga drayber, niadtong Disyembre 2019 gimanduan sa Land Transportation Franchising and Regulatory Board (LTFRB) ang Angkas nga tangtangan

sa trabaho ang 17,000 ka mga drayber niini. Aron daw kuno mahimong patas sa mga bag-ong opereytor sa mga motorsiklong *taxi*. Lakip

dinhi ang JoyRide ug Move It nga parehong nagsugod sa ilang mga operasyon niadtong Enero. Sa ngalan sa "kumpetisyon," gilimita sa LTFRB ngadto sa 10,000 ang maksimum nga ihap sa mga drayber nga mamahimong magtrabaho sa kada kumpanya.

Walay nahimong mekanismo ang LTFRB aron seguruhon nga masalo sa mga bag-ong kumpanya ang mga tinanggal. Ang malukpanong pagpanangtang sa Angkas lamparos dili lamang sa

"Atake..." sundi sa panid 6

"FSMR..." gikan sa panid 4

sidyaryo niining GRCO Isulan Mining Corporation sa 4,500 ka ektarya sa Barangay Kinayaw, Bagumbayan.

Misulod usab sa lugar ang mga kumpanyang Chinese nga Epochina Mining Corporation ug Xin Lin International Mining Corporation. Mokabat sa 4,549 ka ektarya ang giusang gilapdon sa mga konsesyon sa maong mga kumpanya. Ang Xin Lin Mining subsidiary sa Shanghai Xin Lin International Trading Company Ltd., usa sa pinakadakung tig-eksport sa mga produktong asero sa nasud China.

Kasamtangan usab nga ginaproseso ang aplikasyon sa kumpanyang British nga Alphaville Mineral Resources, Inc. para sa eksplorasyon sa bulawan, *copper* ug *silver* sa 16,133 ka ektarya sa mga lungsod sa Tulunan, North Cotabato ug Columbio, Sultan Kudarat. **AB**

Trapik sa Pilipinas, ikaduha sa pinakagrabe sa kalibutan

IKADUHA ANG METRO Manila sa listahan sa mga lungsod sa tibuok kalibutan nga adunay pinakagrabe nga problema sa trapik. Matud kini sa Traffic Index 2019, usa ka taho nga gipagula niadtong milabayng bulan sa kumpanyang German nga TomTom. Ang maong taho nagahisgot sa gigrabehon sa problema sa trapik sa 416 ka mayor nga mga sentrong urban sa lain-laing bahin sa kalibutan.

Gihikyad sa maong taho nga mikabat na sa 71% ang abereyds nga tantos sa gigrabehon sa problema sa trapik sa mga kalsada sa Metro Manila. Matud niini, gibanabana nga 257 ka oras ang nasayang sa kada motorista niadtong milabayng tuig tungod sa pagkaipit nila sa trapik. Patin-aw niini, ang 30-minutong byahe sa matag buntag nahimong 59 ka minuto tungod sa kapiot sa mga kalsada. Samtang, ang parehong byahe usab nahimong 68 ka minuto matag gabii.

Hilabihan ka piot ang mga kalsada matag "rush hour" (alas-8 hangtud alas-9 sa buntag, ug alas-6 hangtud alas-7 sa gabii). Ang abereyds nga tantos sa trapik mokabat sa 128% matag gabii, ug 95% matag buntag. Nagapungkay kini ngadto sa 143% matag Biyernes sa alas-6 hangtud alas-7 sa gabii.

"Atake...", mula sa pahina 5

panginabuhian sa mga drayber ug sa ilang mga pamilya kundili lakip na usab sa gatusan ka libong katawhan nga nagasalig sa ilang serbisyo.

Dili kini ang unang higayon nga gidiskitahan sa rehimen ang mga drayber sa Angkas. Una na nga gikansela sa LTFRB ang *permit* sa Angkas niadtong Nobyembre 2017 tungod kay ginalapas kuno sa ilang serbisyo ang balaod sa trapiko. Niadtong Mayo 2019 lang temporaryong gitugutang mamasada ang mga drayber niini. Nakatakdang marimati ang mga *permit* sa Angkas, JoyRide ug Move It sa mosunod na buwan. Magresulta ito sa pagsaker sa hindi bababa sa 30,000 trabaho sa Metro Manila pa lamang.

Atake sa mga drayber sa habal-habal

Ayha pa man mauso ang serbisyo sa mga motorsiklong *taxi*, dugay na nga patok sa masang anakpawis ang serbisyo sa mga drayber sa habal-habal. Ang habal-habal at "skylab" kaylap nga mga tawag sa mga motorsiklong ginagamit isip pangpublikong transportasyon sa kabanikanhan ug bisan sa mga laungsod nga kulang ang pangpublikong transportasyon. Praktikal ang gamit niini ilabina sa liblib nga mga komunidad nga adunay piot, habog o di kaha sagbuton nga dalan nga dili kayang agian sa mga traysikel ug dagkung sakyanan.

Adunay duha ka tipo sa habal-habal. Una, kadtong adunay nakasumpay nga tablang sa lingkuranan. Mamahimo kining magsakay og hangtud sa lima ka pasahero. Ang ikaduhang tipo usab mao kadtong adunay pako o duha ka tabla sa parehong tagiliran. Mamahimo kining makasakay og hangtud sa 13 ka pasahero.

Kasagaran usab nga ginagamit sa mga residenteng mag-uuma ang mga habal-habal alang sa transportasyon sa ilang mga pro-

dukto padulong sa mga merkado. Ginagamit usab kini aron ikarga ang ilang mga bagahe ug bisan ang mga gialimahang hayop.

Ang mga drayber sa habal-habal makunsidera nga kabahin sa malaproletaryado sa kabanikanhan. Tungod sa kakulang sa kita ug kaylap nga pagpangawkaw ug kumbersyon sa lupa, daghang mag-uuma ang natukmod nga mangita og dugang panginabuhian. Lakip sa mga alternatibong tinubdan sa kita sa daghang mag-uuma ang pagpamasada gamit ang habal-habal.

Bisan og ginadayeg sa masa, hugot kining ginabawal sa reaksyunaryong gubyerno tungod kay lapaskuno kini sa balaod trapiko. Kadaghanan usab sa mga habal-habal sa mga prubinsya wala naparehistro sa LTFRB tungod sa mahal kaayo ug hilabihan ka kumplikadong proseso sa aplikasyon. tungod niini, kasagaran nga ginadakop ang mga drayber ug ginakumpiska ang ilang mga motorsiklo. Mokabat sa P5,000 ang multang ginapabayad sa mga drayber sa habal-habal. Kasagaran usab silang mabiktima sa pagpangotong sa mga sundalo ug pulis sa mga tsekpoyn.

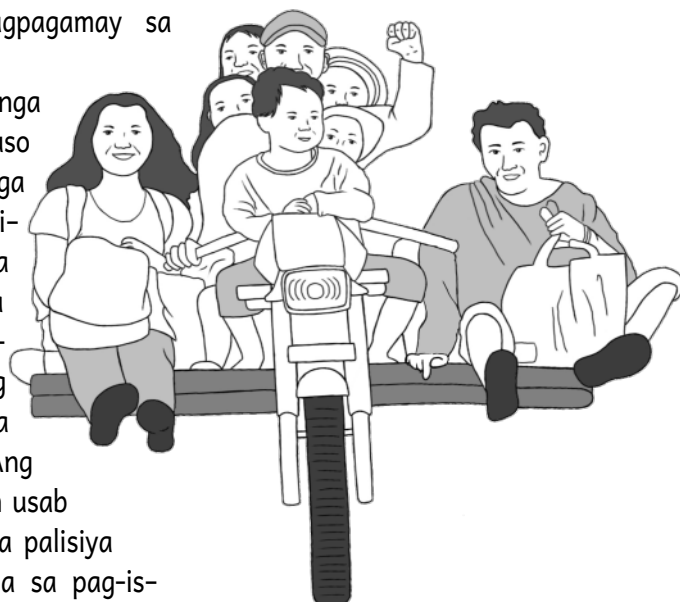
Dugang paantus sa mga drayber ang lubaklubak nga mga kalsada sa kabanikanhan nga paspas nga miguba sa mga pyesa sa ilang mga habal-habal. Paantus usab ang walay hunong nga pagsaka sa presyo sa petrolyo ug uban pang mga palaliton nga labaw pang nagpagamay sa ilang gamay nga kita.

Ang maong pit-os nga kahimtang ang nagaduso sa mga drayber nga maghiusa ug makigbisog. Nagaorganisa sila sa mga asosasyon sa lain-lain nga barangay aron ipakigbisog ang ilang katungod sa panginabuhian. Ang maong mga asosasyon usab ang nagatakda sa mga palisiya sa pagpamasada sama sa pag-

tandardisa sa pamasahe, pagseguro sa kaluwasan sa mga pasahero ug uban pa. Ang mga asosasyon usab ang mamobilisa sa panahon sa mga katalagman ug kapit-os sa mga barayo. Mibarog ang mga drayber nga ang ilang pagnbalik-balik sa mga kalsada kabahin sa ilang pang-inadlaw-adlaw nga panginabuhian ug obligasyon nga maghatag og serbisyo sa ilang mga kababaryo.

Ingonman, biktima usab sila bisan sa mga pasistang pagpanumpo sa mga armadong pwersa sa estado. Tinguha niini nga pahilumon ang mga drayber ug sumpuon ang ilang lehitimong pagsukol alang sa panginabuhian. Lakip sa mga pinakaulahing kaso sa pagpanumpo sa mga drayber ang pagpatay sa mga elemento sa 3rd ID kang Lito Itao, awditor sa Guihulngan City Habal-habal United Operators and Drivers Association niadtong Hunyo 2019 sa Negros Oriental. Aron hatagag pangatarungan ang krimen, gipagawas sa mga pasista nga myembro kuno sa Bagong Hukbong Bayan ang biktima.

Ang pagpanumpo sa reaksyunaryong estado ang nagaduso sa mga drayber sa habal-habal nga direktang motampo sa pagpaas-dang ng demokratikong rebolusyong bayan. Lakip sa mga gimbuhatong ginapapelanan nila ang regular nga paghatag og suportang lohistika ug paniktik sa mga Pulang mandirigma. AB

Pakigbisog sa mga mamumuo sa Nissen Electronics

Usa ka kumpanyang Japanese ang Nissen Electronics Philippines nga nagamugna og fuse alang sa mga sakyanan. Nagasuplay kini sa mga kumpanya sama sa Toyota, Nissan, Ford ug Isuzu. Lokal kini nga subsidyaryo sa multinasyunal nga Nippon Seisen Cable, Ltd nga nagdeklara sa kinatibuk-ang benta nga 10 bilyong yen (P4.6 bilyon) niadtong Marso 2018.

Nagsugod ang operasyon sa Nissen Electronics Philippines sa Southern Tagalog niadtong 2009 sa Laguna Technopark Incorporated ayha mibalhin sa Daiichi Industrial Park niadtong 2016. Kadungan sa paglipat sa pabrika ang pag-ubos sa suhulan sa mamumuo tungod kay mas ubos ang minimum nga suhulan sa Cavite (P351.50) kumpara sa Laguna (P378.50).

Dugang abuso sa mga mamumuo sa Nissen ang pugos nga obertaym. Sa iskemang ginatawag og "six to six," pugos nga ginapat-rabaho ang mga mamumuo og 12-oras kada adlaw. Walay bayad ang *holiday* ug *day-off*, gali, ginapabayaran pa sa mga empleyado ang ilang mga uniporme ug himan-pangproteksyon.

Niadtong 2018, anaa sa 468 ang mga kontraktwal sa kinatibuk-ang ihap nga 493 ka mamumuo sa Nissen. Mga babae ang mayorya kanila (412), samtang 56 usab ang lalaki. Sa ahensyang Career Power Professional Mgt. Services ginakuha sa Nissen ang mga kontraktwal nga mamumuo niini. Gipanag-iyahan ang ahensya ni Edgardo Etac. Ginapawas sa Nissen nga wala kini direktang obligasyon sa mga mamumuo tungod kay ang ahensya kuno ni Etac ang nagaempleyo kanila.

Pagduso sa katungod

Ang tinguhang mapamaayo ang ilang kahimtang ang nagduso sa mga mamumuo sa Nissen nga tukuron ang Manggagawang Regular at Kontraktwal sa Nissen Electronics Phils.-Liga (Marekonep-Liga). Kini ang nahimong sandigan sa ilang pakigbisog alang sa

regularisasyon nga gitukmod sa paghaon og usa ka empleyado sa petisyon aron mag-inspeksyon ang Department of Labor and Employment (DOLE)-Calabarzon sa pabrika niadtong Hulyo 2018.

Sa sulat sa DOLE, giusa-usa sa mga mamumuo ang mga paglapas sa balaod og dili maayo nga pagtrato sa Nissen kanila. Lakip sa ilang gireklamo ang pagpatuman niini sa kontraktwalisasyon, wala pagsunod sa gitakdang minimum nga suhulan, dili pagbayad sa obertaym og *13th month pay*, *holiday* ug *night differential*. Gilakip nila bisan ang dili pagbayad og *service incentive leave*, ilegal nga kaltas, diskriminasyon sa transportasyon og mga usapin sa seguridad sa mga mamumuo. Gi-duyugan ang paghaon sa petisyon og lihoc protesta atubangan sa upisina sa DOLE sa Trece Martires City niadtong Disyembre 11, 2018 aron manawagan sa hinanali nga pagpagawas og desisyon alang sa regularisasyon.

Isip balos, ilegal nga gitangtang sa maneydsment sa Nissen ang 21 ka mamumuo ka misalmot sa protesta gikan Enero 3, 2019.

Imbis nga mahadlok, labaw nga nagmaisugon ang mga mamumuo sa Nissen. Gisab-it nila ang ilang mga plakard og panawagan sa kural sa pabrika sa Nissen. Gisinggiti nila ang ilang mga pangayo atubangan sa mga pulis og sundalong nagabantay sulod og gawas sa Daiichi Industrial Park.

Wala giundangan sa mga mamumuo sa Nissen ang DOLE hangtud nga nagpagawas na kini

og desisyon niadtong Pebrero 2019 pabor sa mga mamumuo. Gideklara niining regular ang 502 kontraktwal, lakip ang 21 ka mamumuo nga gitangtang. Kalampusan kini sa hiniusang paglihok taliwala sa pagpamig-ot sa mga kapitalista.

Panibagong tanggalan, panibagong laban

Tungod kay walay bangkil ang mga kamandoan sa DOLE nga giapela usab sa kumpanya, padayon ang paglapas sa katungod sa mga mamumuo. Niadtong Setyembre 13, 2019 subling nagtangtang ang kumpanya og 89 ka mamumuo. Kadaghanan sa mga gitangtang dugay na nga empleyado sa Nissen.

Bag-ong hugna sa mga paglihok ang gikasa sa mga mamumuo. Nagprotesta sila atubangan sa Daiichi Industrial Park. Regular usab sila nga nagalunsad dinhi og mga paglihok og programa atol sa pagsulod og paggawas sa mga mamumuo sa engklabo. Panawagan nila nga mapabalik sa trabaho og ilhong regular ang mga kaubanan nila nga ilegal nga gitangtang sa kumpanya.

Hangtud karon, padayon ang pakigbisog sa mga mamumuo sa Nissen. Padayon usab nga nagamugna og lakang ang Nissen aron sumpuon ang ilang pakigbisog. Mamahimong magdugay pa ang maong pakigbisog, apan usa ka butang seguridad: nagsugod na ang kapakyasan sa kapitalista sukad sa pagkahigmata sa mamumuo sa pagpahimulos nga ginahimo kaniya.

FMO sa Southern Tagalog

Gipatay sa mga sundalo sa berdugong 4th IB ang mga sibilyan nga silang Mark Ederson Valencia Delos Santos ug Jay-ar Mercado sa Barangay Happy Valley, Socorro, Oriental Mindoro niadtong Enero 31. Si Mercado usa ka boluntir nga organisador sa Bigkis ug Lakas ng mga Katutubo sa Southern Tagalog nga gidagit sa militar niadtong Enero 26. Gilubong sa mga berdugo si Mercado niadtong Pebrero 1 nga wala gipahibalo sa iyang mga paryente. Human ang krimen, gipagawas sa militar nga myembro sa Bagong Hukbong Bayan ang duha.

Kabahin ang maong krimen sa nakapokus nga operasyon (*focused-military operation* o FMO) sa Southern Luzon Command (Solcom) sa pipila ka prubinsya sa Southern Tagalog niadtong Enero. Gawas sa pag-utingkay sa mga komunidad sa kabanikanhan, nagmuntar usab kini og mga tsekpoynit ug walay-puas nga nangyatak sa katungod sa mga katutubo ug mag-uuma nga nagpuyo sa erya sa ilang operasyon. Ginadirehe ang maong mga operasyon sa bag-og gitudlo nga kumander sa Solcom nga si Gen. Antonio Parlade. Dibisyong ang gidak-on sa tropa nga gideploy sa Quezon ug Mindoro.

Sa Quezon, giutingkay sa giusang pwersa sa 201st IBde ug PNP-Calabarzon ang mga barangay sa Villa Espina, Pisipis ug Vergania sa lungsod sa Lopez mula Enero 10 hangtud Enero 30. Giatake usab sa usa ka batalyong pwersa sa 85th IB ug PNP ang pipila ka barangay sa Gumaca. Nagmuntar usab kini og tsekpoynit sa Gumaca ug uban pang lungsod sa Timog Quezon.

Ingonman, gibanabana nga usa ka batalyon ang gideploy gikan sa 1st IB, PNP ug CAFGU sa mga lungsod sa Real ug Sampaloc, Quezon; ug Kalayaan ug Luisiana sa Laguna sukad pa niadtong ikaduhang semana sa Enero.

Mga interyor nga barangay usab sa Rizal ug San Jose, Occidental Mindoro; ug Bulalacao, Mansalay, Victoria ug Socorro sa Oriental Mindoro ang giutingkay sa mga elemento sa 203rd IBde ug PNP-Mimaropa mula Enero 8. Matud sa taho, duha ka kumpanya ang nag-operasyon sa matag eryang langkob sa FMO.

Mokabat usab sa 32 ka baryo sa bahin sa Timog Palawan ang langkob sa FMO sa Western Command sa AFP ug Provincial Task Force to End Local Communist Armed Conflict. Gideploy ang 1st Police Mobile Force Company sa PNP Palawan sa mga lungsod sa Quezon, Rizal, Bataraza, Brooke's Point ug Sofronio Española.

Sa panahon sa nakapokus nga operasyong militar nahitabo ang grabeng paglapas sa katungod-tawo ug pagpanghasol sa malinawon nga pamuyo sa mga residente. Sa Gumaca, Quezon, gipahunong sa tsekpoynit ug iligal nga giutingkay ang usa ka dyip. Nag-istraping usab ang mga sundalo sa Rizal, Occidental Mindoro. Samtang tulo ka kabatan-onang Tadyawan ang gihasi niadtong Enero 12 sa Happy Valley, Socorro, Oriental Mindoro. Pugos usab nga mibalhin ang mga residente gikan sa unom ka sityo sa tulo ka barangay sa Socorro ug upat ka sityo sa tulo ka barangay sa Victoria gikan Enero 13. AB

JIPCO: Kalinaw alang sa mga kapitalista

GIBATIKOS SA MGA grupo sa mamumuo ang PNP human ginunusyo niini ang pagtukod og mga Joint Industrial Peace and Concern Office (JIPCO) sa mga sonang pang-ekonomiya sa Central Luzon niadtong Enero 22.

Matud sa Center for Trade Union and Human Rights, himuong ligal lamang niini ang malukpanong paglapas sa katungod-tawo sa mga sonang pang-ekonomiya. Gipalig-on usab niini ang mismong palisiya sa estado nga puuhon ang militanteng unyonismo sa takuban sa kampanyang kontra-terorismo, nga ang ultimong laraw mao ang seguruhon ang kita sa mga kapitalista.

Sa paglunsad og JIPCO sa Clark Freeport Zone, dayag nga gisulti sa Police Regional Office 3 nga nag-unang tumong sa programa nga babagan ang pag-organisa sa mga militanteng unyon nga maorganisa ang mga mamumuo sa mga pabrika sa engklabo.

Alang usab sa Kilusang Mayo Uno, direktang atake ang pagtukod sa JIPCO sa batakang katungod sa mga mamumuo nga magtukod og unyon. Dugang niini, dili kanusaman mahitabo ang kalinaw kung ang mga pwersang pangseguridad sa estado sama sa PNP nagapatuman sa mga palisiya nga nagapatay sa liboan nga katawhan. AB

Hustisya para kang Randy Malayao

HUSTISYA ANG PANAWAGAN sa mga aktibista ug paryente sa konsultant sa National Democratic Front of the Philippines nga si Randy Felix Malayao, usa ka tuig human siya gipatay. Nagprotesta sila niadtong Enero 30 atubangan sa Camp Melchor dela Cruz sa 5th ID sa Gamu, Isabela.

Bangis nga gibungkag sa mga pwersa sa militar ang protesta. Aron samukon ang programa,

nagpwesto usab ang militar og trak ug ambulansya kilid kalsada ug walay hunong nga mibusina.

Ayha ang kalihukan, naghalad og misa ang grupo sa lubnganan ni Malayao sa San Pablo, Isabela.

Gipatay si Malayao samtang sakay sa bus sa Aritao, Nueva Vizcaya niadtong Enero 30, 2019. AB

19 mag-uuma, ilegal nga giaresto

Sa Northern Samar, 15 ka mag-uuma gikan sa Barangay Osmeña, Palapag ang giaresto niadtong Enero 22 ug 23. Gidakop sa mga elemento sa 20th IB silang Constancio Capate Martinico, Renaldo Longcop, Gonzalo Magayes, Jomar Orua, Delphin Meraya Jr. ug JR Laoreno. Gidala ang unom ka mag-uuma sa kampo kung asa sila giinteroga. Sa misunod nga adlaw, siyam ka mag-uuma usab ang gidala sa kampo sa 803rd IBde sa Catarman. Gipailalum sila sa interogasyon ug pugos nga gipasurender. Gibawalan usab ang mga paryente nga mubisita sa mga biktima.

Upat ka lider mag-uuma usab sa Bukidnon ang giaresto niadtong Enero 23 human makigdayalogo kang Rep. Manuel Zubiri. Naila ang upat nga silang Jun Guinanao, lider sa Kasama-Bukidnon, June Makute sa Buffalo-Tamaraw-Limus (BTL), Danilo Menente ug Albert Tanallion. Gidagangop sa upat sa upisina ni Zubiri ang pagpamatay sa mga mag-uuma sa Bukidnon, pagsang-at sa ginama-gamang kaso sa mga aktibista ug ang ilang panawagan alang sa subsidyo sa agrikultura. Human niini, giharang ug gidakop sila sa mga elemento sa 88th IB ug gidala sa ilang kampo sa Maramag. Giakusahan ang upat nga nagpapuyo kuno og mga samarong myembro sa BHB sa ilang umahan sa BTL, Maramag.

Niadtong Pebrero 5, giaresto usab ug kasamtangang nakadetina sa Oroquieta City Police Station si Engr. Jennefer Aguhob subay sa ginama-gamang kasong pagpaslang. Si Aguhob usa ka myembro sa Karapatan ug Union of People's Lawyers in Mindanao. Ayha niini, niadtong 2018 ug

2017, nakasinati siya og pagpanghadlok ug pagpanghasi sa militar.

Sa Laguna, nakita ang mga patayng lawas sa duha ka mag-uuma nga silang Emerito Pinza ug Romy Candor niadtong Pebrero 5. Gidagit sila ug gipatay sa mga elemento sa Regional Mobile Force Battalion 4A niadtong Enero 19. Gipagaws sa mga berdugo nga namatay ang duha sa usa ka engkwentro. Aron itago ang ilang krimen, gilubong ang duha gamit ang giimbentong mga pangalan sa Calamba Municipal Cemetery. Si Pinza ug Candor mga myembro sa Pinagkaisang Ugnayan ng mga Magsasaka sa Laguna.

Sa Bohol, gipusil-patay sa gidudahang ahente sa estado si Pelagio Compoc sa iyang uma sa Barangay Dagohoy, Bilar niadtong Enero 22. Myembro si Compoc sa Humabol-Kilusang Magbubukid ng Pilipinas ug barangay tanod sa ilang komunidad. Ayha ang pagpatay, pipila ka beses na siyang nakasinati og pagpanghasi tungod kuno kay aduna siyay igsuon nga kumander sa BHB. AB

Sangtwaryo sa mga Lumad giatake sa mga paramilitar

PIPILA KA ADLAW human gimando sa Regional Peace and Order Council 11 ang pagpasara sa UCCP Haran Center sa Davao City, giatake kini sa mga paramilitar niadtong Enero 25. Bitbit ang mga sundang, giguba sa mga myembro sa Alamara, grupong paramilitar nga gunit sa berdugong militar, ang mga pader ug kural sa Haran kung asa nagpadangop ang 500 ka Lumad nga bakwit. Pugos nga gibyaan sa mga bakwit ang ilang yutang kabilin bunga sa grabeng militarisasyon.

Adunay 50 ka paramilitar ang miatake sa Haran. Matud sa taho, pugos nila nga ginapabalik ang mga nagbakwit sa ilang mga komunidad sa Kapalong ug Talaingod, Davao del Norte.

Miresponde ang mga pulis sa lugar apan mibalibad sila sa pagaresto sa mga myembro sa Alamara. Gibabagan na hinuon sa mga pulis ang midya nga mosulod.

Mibarog usab ang mga lider Lumad nga magpabilin sa sangtwaryo hangtud nga masiguro nila nga luwas na ang ilang mga komunidad. AB

Sa ika-33 nga tuig sa Mendiola Massacre: Duterte Legacy, kagutum ug kamatayon

SUBLING NAGTIPOK ANG mga progresibong grupo ug paryente sa mga biktima sa Mendiola Massacre niadtong Enero 22 aron handumon ang ika-33 nga tuig sa masaker. Matud nila, pakyas ang rehimen Duterte nga hatagang hustisya ang pagkamatay sa 13 ka mag-uuma niadtong Enero 22, 1987 sa Mendiola, Manila.

Lakip ang 13 nga mag-uuma sa liboan nga anaa kanhi sa Mendiola aron ipanawagan sa kanhing Presidente Cory Aquino nga ipatuman ang tinuod nga reporma sa yuta.

Alang sa Kilusang Magbubukid ng Pilipinas, bisan og pipila na ka rehimen ang milabay nagapadayon pa gihapon ang nakalulunog nga

kundisyon sa mayorya sa katawhang Pilipino. Dugang pa nila, bakak ang gipanghanambog sa rehimen nga "Duterte legacy." Sulod sa 33 ka tuig, wala pa gihapoy yuta ang mga mag-uuma, wala pa gihapoy hustisya ug tinuod nga kalinaw.

Sa pamahayag sa Unyon ng Manggagawa sa Agrikultura, mas

grabe ang pagpatay sa mga mag-uuma ilalum ni Duterte. Adunay 244 na ang gipatay sa kasamtangan. Gutom usab ang nasinati sa mga mag-uuma bunga sa balaod sa liberalisasyon sa pag-import og bugas. Matud sa Alyansa ng mga Magbubukid sa Gitnang Luzon-Nueva Ecija, nahiaguman karon sa mga mag-uuma ang ubos nga presyo sa humay. Halos wala na silay kita tungod sa pagpatuman sa maong balaod. AB

Mula sa rehiyon

Proyektong Aerotropolis, paantus sa mga mangingisda ug katawhan

Sa kumpetisyon sa mga kapitalista, ginaila ni Ramon Ang nga mahukmanong mopabor kaniya ang proyektong New Manila International Airport. Mas naila kini isip Aerotropolis nga pagatukuron sa San Miguel Holdings Corporation sa 2,500 ka ektaryang baybay sa Barangay Taliptip, Bulakan, Bulacan. Apan alang sa mga mangingisda ug residente sa lugar, sa dula sa dagkung negosyo, nakataya ang ilang panginabuhian, pamuyo ug preserbasyon sa kinaiyahan.

Gibanabana nga anaa sa 700 ka pamilya ang mawad-an og puloy-anan ug panginabuhian sa umaabot nga paglamon sa higanteng proyekto sa tibuok latian. Liboan ka pamilya pa ang mapalayas bunga sa gipagrabeng ispekulasyon ug plano alang sa kumbersyon sa yuta sa kasikbit nga mga lungsod.

Matud sa Advocates of Science and Technology for the People (Agham), gibanabana nga 24 ka ektarya sa mga pangisdaanan ang matabunan bunga sa malukpanong reklamasyon. Sukad pa niadtong Abril 2018 gipangputol na sa gituuhanang mga ginsakpan sa SMC ang mga bakawan aron maghatag dalan sa proyekto. Mikabat na sa 600 ka bakawan (*mangrove*) ang giputol sa Barangay Taliptip. Kadaghanan sa mga giputol mao ang mga piapi, ligon nga klase sa bakawan nga nag-silbing balay sa mga isda ug pang-sagang sa mga balod.

Pribatisasyon sa pangpublikong pangisdaanan

Tungod sa kawad-on sa tinuod nga reporma sa yuta, napahimuslan ug ginaabog ang mga nagamugna og produkto gikan sa pangisdaanan. Wala usay suporta ang estado ilabina human ang mga kalamidad, busa nawad-an og katikus ang mga tag-iya nga magpalambo pa sa produksyon sa ilang mga pangisdaanan ug asinan. Laki sa pagatukuron sa Aerotropolis ang mga pangisdaanan ug asinan nga gipalit sa SMC human maguba sa sunud-sunod nga mga kalamidad. Kini ang hinungdan sa dislokasyon sa panginabuhian sa mga mamumuo sa mga pangisdaanan, sa mga mag-aasin ug gagmay nga

mangingisdang naabog gikan sa mga giabandonang pangisdaanan. Kadugtong niini ang militarisasyon sa lugar aron sumpuon ang pagsukol sa mga residente.

Ginapatuman ang proyektong Aerotropolis subay sa disenyo sa Manila Bay Coastal Strategies, usa sa mga mayor nga programa sa Greater Capital Region ilalum sa programang Build, Build, Build sa rehimeng Duterte. Gikontrol ni Duterte ang reklamasyon sa tibuok nasud aron tukuran og mga proyekto sa iyang ginapaborang dagkung kapitalista. Sa Manila Bay, ang malukpanong reklamasyon ang mipatay sa panginabuhian sa mga mangingisda ug uban pang nagasalig dinhi.

Ilalum sa iskemang *public-private-partnership* (PPP), pagapondohan sa San Miguel Holdings Corp. ang konstruksyon sa Aerotropolis nga nagkantidad og ₱735 bilyon. Ipasa ngadto sa reaksyunaryong guberno ang operasyon niini human sa konstruksyon, ug oobligahon kini nga bayaran ang gasto sa konstruksyon nga adunay grabe ka taas nga interes. Sama sa uban pang mga proyektong PPP, ginagarantiyahan niini ang binilyong pisong kita kang Ramon Ang.

Kabahin usab sa proyekto ang paglatag og kalsada nga moligis sa mga umahan sa Marilao, Bulacan aron lang idugtong ang *airport* ug North Luzon Expressway. Kabahin usab niini ang Manila Integrated Flood Control and Coastal Defense Expressway Project sa San Miguel Holdings Corporation kasosyo ang New San Jose Builders. Langkob sa programa ang tibuok Manila Bay gikan Navotas hangtud Bataan. AB

Maanomalyang pondo sa paniktik sa DICT

NABUTYAG NIADTONG ENERO 31 ang maanomalya nga paggamit sa Department of Information and Communications Technology (DICT) sa tago nga pondo niini niadtong 2019. Gigamit sa upisina ang P300 milyon alang sa gimbuhatong paniktik sa *internet* nga lapas sa gawasnong pagpamahayag ug posibleng pagpanginlabot sa personal nga impormasyon sa matag Pilipino.

Gibutyag kini ni DICT Undersecretary Eliseo Rio Jr. kadungan sa iyang pagluwat sa pwesto. Gitin-aw niya nga wala nalakip sa mandato sa DICT ang gimbuhatong paniktik. Giakusahan usab niya ang upisina sa dugay niining pagpagawas og pondo sa gimbuhatong operasyon nga gunit sa upisyal.

Tungod niini, naghaon og resolusyon ang mga progresibo sa Kongreso niadtong Pebrero 5 ug ingonman sa Senado para paimbestigahan ang paggamit sa pondo sa ahensya para sa paniktik.

Atubangan sa nagkagrabeng pasistang pagpanumpo ug kaylap nga *Red-tagging* sa mga progresibo ug aktibista, usa ka dakung hulga sa gawasnong pagpamahayag ang pagpaniktik sa upisina. Sa kasamtangan, mikabat sa ₱800 milyon ang tago nga pondo sa ahensya. AB